

תוכן העניינים

9.....	מבוא
13.....	חלק א': מבט על
27.....	חלק ב': מבט עומק
29.....	תרבות, ספורט ופנאי
43.....	חינוך ומחקר
57.....	בריאות
69.....	שירותי רווחה
83.....	סביבה
93.....	שיכון ופיתוח
105.....	סנגור
119.....	פילנתרופיה והתנדבות
131.....	פעילות בין-לאומית
141.....	דת
153.....	איגודים מקצועיים
167.....	חלק ג': מבט משווה
168.....	השוואה לפי תחום פעילות
188.....	השוואה לפי גודל

מבוא

שנתון העמותות (2018) מציג נתונים מצרפיים נבחרים אודות פעילות עמותות וחברות לתועלת הציבור (חל"צ) בשנת 2018, על סמך מאגר הנתונים של מיזם גיידסטאר ישראל¹ כפי שנאספו עד ליום 1.6.2020 (הוא "המועד הקובע" לנתוני שנתון זה). הנתונים מבוססים בעיקרם על דיווחי העמותות ליחידת רשם העמותות, בזרוע האלכ"רית ברשות התאגידים,² במסגרת הדיווח המילולי המקוון לשנת 2018. נכון למועד הקובע 15,847 עמותות ו-622 חברות לתועלת הציבור הגישו דיווח.

שנתון העמותות (2018), מציג גם כן נתונים מצרפיים אודות 16,469 עמותות וחברות לתועלת הציבור.³ בנוסף לדיווח המילולי המקוון, מבוססים הנתונים המצרפיים על עיבוד נתוני רשות המיסים, נתוני אגף החשב הכללי במשרד האוצר ונתוני קרנות הביטוח הלאומי כפי שהתקבלו מגיידסטאר במועד הקובע.

הנתונים המובאים בשנתון מתייחסים לעמותות ולחברות לתועלת הציבור בלבד. לצרכי קיצור ופשטות, אלה יחד מכונים במסגרתו "עמותות". השנתון אינו כולל מידע אודות הקדשות ואגודות עות'מאניות אף שגם הן מצויות תחת פיקוחה של הזרוע האלכ"רית ברשות התאגידים.

¹ אתר גיידסטאר ישראל הוקם על ידי משרד המשפטים בשיתוף עם יד הנדיב וג'וינט ישראל במטרה להנגיש לציבור מידע רשמי, מהימן ומקיף על כל הארגונים ללא כוונת רווח בישראל – עמותות, חברות לתועלת הציבור והקדשות. בשנת 2017 הוחלט על קבלת אחריות מלאה במיזם על ידי משרד המשפטים, והיבטי פיתוח ותחזוקת האתר הועברו לאגף מערכות מידע שבמשרד, תוך המשך הקשר עם המגזר השלישי. כשנה לאחר מכן, עלה לאוויר אתר גיידסטאר החדש – אתר בעיצוב מתקדם ומותאם מובייל. האתר מרכז במקום אחד מידע ממשלתי המועבר ישירות ממאגרי המידע של רשות התאגידים וממאגרי מידע נוספים של גופים כגון רשות המיסים, אגף החשב הכללי במשרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי ועוד. כמו כן, באתר מנוע חיפוש חכם המאפשר לערוך חיתוכים ופילוחים במידע ולייצא דוח תוצאות לקובץ אקסל.

² הזרוע האלכ"רית (ארגונים ללא כוונת רווח) ברשות התאגידים כוללת את יחידת רשם העמותות, רשם ההקדשות ואגודות עות'מאניות.
³ 181 עמותות נוספות הגישו דיווח עד למועד הקובע, אך היות שהדיווח היה לקוי, הנתונים שלהן לא כלולים בבסיס הנתונים לניתוח בשנתון זה. כמו כן, נכון למועד עריכת פרסום זה, 1,273 עמותות וחברות לתועלת הציבור נוספות הגישו דיווח מילולי לשנת 2018.

דיווח מקוון

שנתון העמותות (2018) מבוסס בעיקרו על דיווחי העמותות ליחידת רשם העמותות במסגרת הדיווח המילולי המקוון לשנת 2018, היא השנה הראשונה שבה כלל העמותות היו מחויבות בדיווח מקוון. בתהליך הבקרה והבדיקה שנערך לצורך העיבודים המצרפיים התגלו תקלות שונות בדיווח, ובהן טעויות סופר (כגון דיווח על מיליוני ₪ במקום אלפי ₪), דיווח חלקי (הימנעות מדיווח בחלק מן הסעיפים הנדרשים) וחוסר בהירות או חוסר הבנה לגבי הנתונים הנדרשים בדיווח (כגון המקורות הכלולים בסעיף "העברות מאחרים", אחוזי משרה של מקבלי שכר גבוה, דיוק בדיווח ביחס לפעילות באזורים גיאוגרפיים וכיו"ב). במקרים מסוימים נערך תיקון של הנתונים (על בסיס הדו"ח הכספי), אולם במקרים רבים הנתונים לא תוקנו משום שלא ניתן לערוך תיקון ללא חקירה מעמיקה ובירור ישיר עם העמותה המדווחת.

בהקשר זה חשוב להבהיר כי נתוני הכנסות מהמדינה מוצגים בשנתון כמקשה אחת, אשר כוללת כספים שהועברו מהממשלה, מרשויות מקומיות ומיחידות ממשלתיות אחרות בדרכים שונות: כספי תמיכות והקצבות; וכספים ששולמו לעמותות עבור אספקת שירותים לציבור, במסגרת התקשרויות עמן. אף שיש טעם ענייני בבחינת המקורות הללו בהפרדה זה מזה (תמיכות והקצבות בנפרד והתקשרויות בנפרד), הדיווח בפועל בדו"ח המילולי המקוון מצביע על בלבול והעדר הבחנה ברורה ביניהם. ככלל, הדבר מונע את הצגתם בנפרד, היות שהחלוקה איננה מהימנה ועשויה ליצור תמונה מטעה.

מבנה השנתון

שנתון העמותות (2018) מחולק לשלושה חלקים:

בחלק הראשון, **במבט על**, מוצגים נתונים מצרפיים בעיקרם אודות עמותות, כגון מספר העמותות, היקפי הכנסות ממקורות שונים, מספר עובדים, מספר מתנדבים ועוד, כמקשה אחת ובחלוקה לתחומי פעילות.

בחלק השני, **במבט עומק**, מוצגים נתונים בחלוקה ל-11 תחומי הפעילות הראשיים. בכל פרק מוצגים נתונים אודות הפעילות בתחום ראשי בחלוקה לתתי התחום הכלולים בו. בתחומים ראשיים מסוימים כגון תרבות, ספורט ופנאי, נערך קיבוץ של מספר תתי תחום, על מנת להקל על הצגת הממצאים. בנוסף, בחלק זה מוצגים נתונים בחלוקה לארבע קבוצות גודל (רביעונים). לצורך חלוקה זו, כלל העמותות בתחום סודרו בסדר עולה לפי סך הכנסותיהן וחולקו לארבע קבוצות שוות בגודלן מבחינת מספר העמותות בכל קבוצה, החל מהרביעון התחתון (הראשון) הכולל רבע מן העמותות שהכנסותיהן הן הנמוכות ביותר, וכלה ברביעון הרביעי הכולל רבע מהעמותות שהכנסותיהן הן הגבוהות ביותר. בחלק מן התחומים מוצג גם "אלפיון עליון" בקצה הגבוה של הרביעון הרביעי. האלפיון העליון כולל אלפית (0.1%) ממספר העמותות בתחום בעלות ההכנסה הגבוהה ביותר. בחלק מן התחומים שבהם פועלות פחות מ-1,000 עמותות מוצג אלפיון בכל זאת, הכולל עמותה אחת, ובחלק מן התחומים לא מוצג אלפיון כלל (הבחירה בעניין זה נעשתה לגופו של כל תחום באופן שישקף נאמנה את מבנה הנתונים).

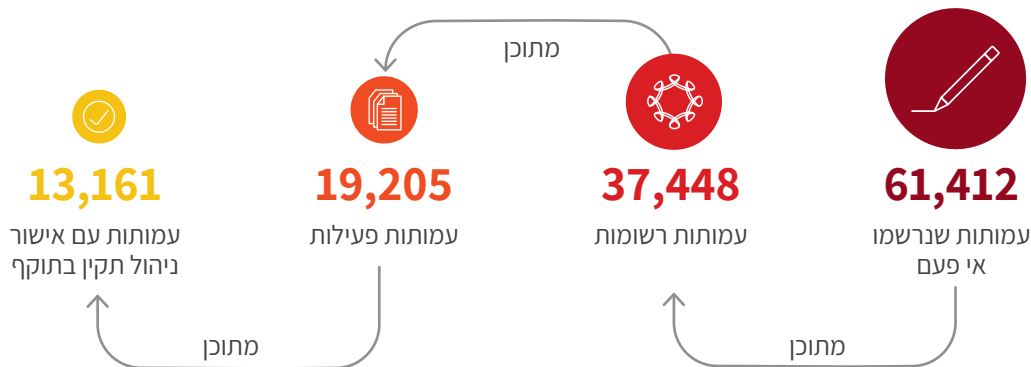
בחלק השלישי, **במבט משווה**, מוצגים נתונים השוואתיים בהתייחס להיבטים שונים של פעילות "העמותה הממוצעת". ההשוואה נערכה בין 11 תחומי הפעילות ובין שלוש קבוצות גודל: עמותות קטנות, בינוניות וגדולות.

קיימת לישראל, "חברה קדישא גחש"א ע"י הרבנות הראשית והמועצה דתית ת"א", המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי ו"מרכז החישובים הבין אוניברסיטאי - מחב"א".

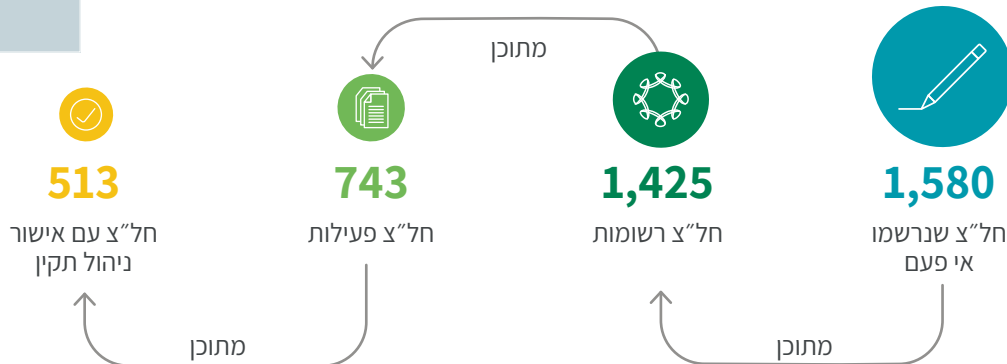
חלק א' מבט על

עמותות

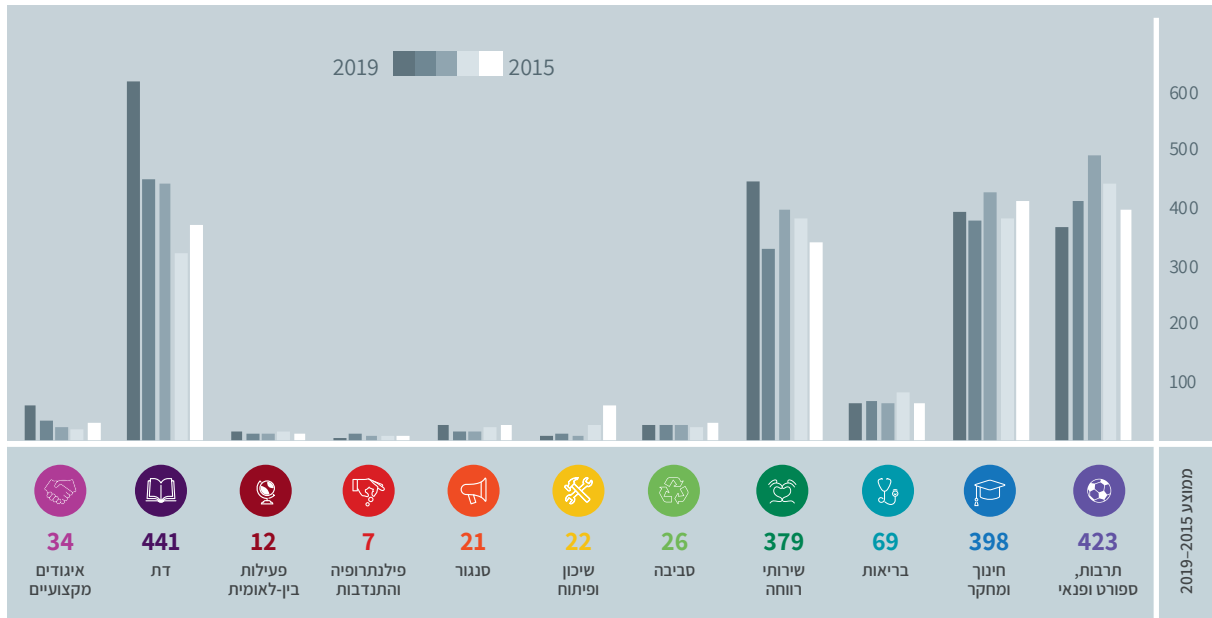
2020

חברות לתועלת הציבור (חל"צ)

- הנתונים מתייחסים לתמונת המצב נכון ל-1.6.2020.
- מתוך העמותות שברשמו אי פעם, 23,694 פורקו או נמחקו. רשות התאגידים פועלת במרץ למחיקת עמותות שאינן פעילות מהמרשם. כ-7,770 עמותות נמחקו באופן יזום בחודש אפריל 2019. בימים אלו הרשות פועלת למחיקת כ-3,800 עמותות נוספות.
- עמותות וחל"צ פעילות הן אלה שהגישו דיווחים על פי דין לרשם העמותות בשלוש השנים האחרונות.
- אישור ניהול תקין ניתן רק לעמותות וחל"צ שהגישו בקשה לקבלו ועמדו בתנאים הנדרשים לכך, והוא יכול להינתן רק בחלוף שנתיים של פעילות.

מספר עמותות וחל"צ שנרשמו בין השנים 2015-2019 לפי תחום פעילות

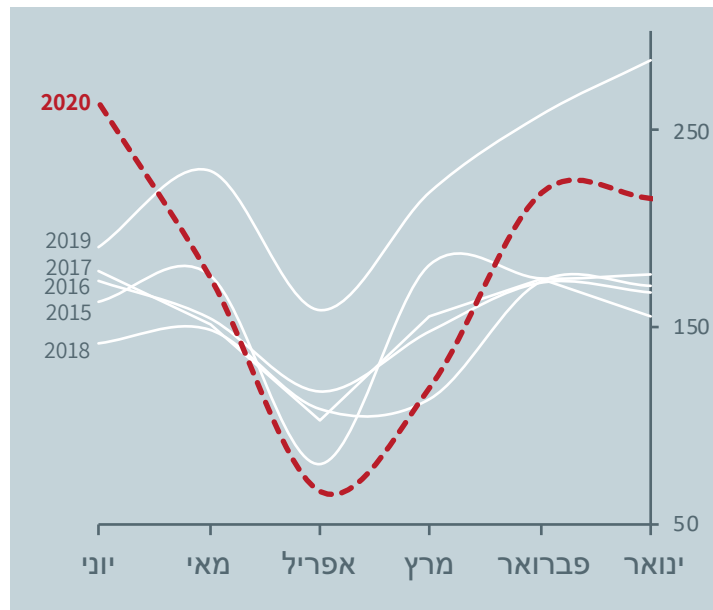

בכל שנה נרשמו בממוצע **1,763** עמותות ו-**69** חל"צ חדשות.

מספר העמותות שנרשמו מדי שנה בממוצע בין השנים 2015-2019 היה הגבוה ביותר בתחום דת (441 עמותות); אחריו בתחום תרבות, ספורט ופנאי (423 עמותות), בתחום חינוך ומחקר (398 עמותות) ובתחום שירותי רווחה (378 עמותות). ביתר התחומים נרשמו פחות מ-69 עמותות בממוצע מדי שנה.

על אף שינויים מסוימים לאורך השנים, דפוסי הרישום בתחומים השונים עקביים למדי.

מספר בקשות רישום של עמותות
בין השנים 2015-2019 לעומת שנת 2020
בחודשים ינואר-יוני

מספר הבקשות לרישום עמותה המוגשות מדי שנה בששת החודשים הראשונים (ינואר-יוני) דומה למדי בין השנים 2015-2019: בחודש ינואר מספר בקשות הרישום גבוה יחסית לשאר השנה; באפריל - ירידה חדה; במאי - עליה; ובחודש יוני, ללא שינוי ניכר.

בשנת 2020 אותו הדפוס נשמר פחות או יותר, אולם היה מוקצן יותר: הירידה בחודש אפריל היתה חדה יותר מבשנים קודמות; ובחודש יוני, יש עליה משמעותית, כך שמספר בקשות הרישום גדול מבכל חמשת החודשים הראשונים - מגמה אשר חורגת מהדפוס בשנים הקודמות.

אמנם לא ניתן לקשור בהכרח את ההבדלים הללו למשבר נגיף הקורונה. אולם, יתכן שבעטיו של הסגר בחודש אפריל מעט מאוד עמותות הגישו בקשת רישום, ומשהוסר הסגר, מספר הבקשות לרישום עמותה עלה באופן משמעותי - בין אם הצטברו קודם לכן בקשות שהגשטן התעכבה בגין הסגר, ובין אם התארגנו יוזמות חדשות במטרה לתת מענה לצרכים חדשים שנולדו בעקבות המשבר.

יחד עם זאת, בנתוני רישום העמותות ניתן לראות דהוד קל למשבר: בקרב 700 העמותות שהשלימו את תהליך הרישום בין החודשים מרץ-יוני 2020, ההתפלגות לתחומי פעילות דומה לזו שנרשמה בשנים קודמות; אך יש שלוש עמותות חדשות אשר התאגדו במטרה לסייע לבעלי עסקים קטנים ולמשפחותיהם להתמודד עם נזקי משבר נגיף הקורונה (בין היתר); וכן נרשמה עמותה בשם "שירת המרפסות - ירושלים" במטרה לנהל בית כנסת.

יתכן בהחלט, שהשפעות משבר נגיף הקורונה על עמותות קיימות ועל התארגנות והתאגדות של עמותות חדשות יבואו לידי ביטוי נוסף בעוד חודשים ואף שנים.

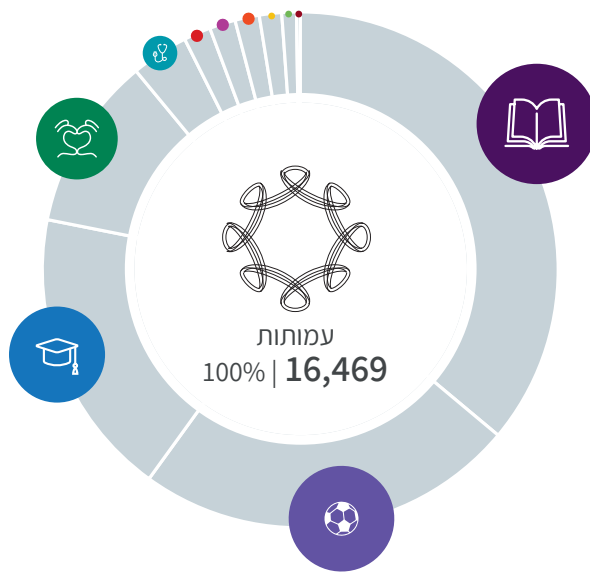
פעילות העמותות 2018

מתוך העמותות הפעילות, 16,469 עמותות וחל"צ דיווחו על הפעילות שהיתה להן בשנת 2018.¹ פעילות העמותות מחולקת ל-11 תחומים. התחומים נבדלים ביניהם בהיבטים שונים: מספר עמותות, מספר עובדים, מספר מתנדבים, סך הכנסות וכו', כך שבכל היבט, בולטים תחומי פעילות שונים.

מספר עמותות

מתוך 16,469 עמותות, מספר העמותות הגדול ביותר הוא בתחום דת – 36% מהעמותות, 24% מהעמותות פועלות בתחום תרבות, ספורט ופנאי ו-18% מהעמותות פועלות בתחום חינוך ומחקר. מספר העמותות הקטן ביותר הוא בתחום פעילות בין-לאומית – 0.2% מן העמותות.

2018

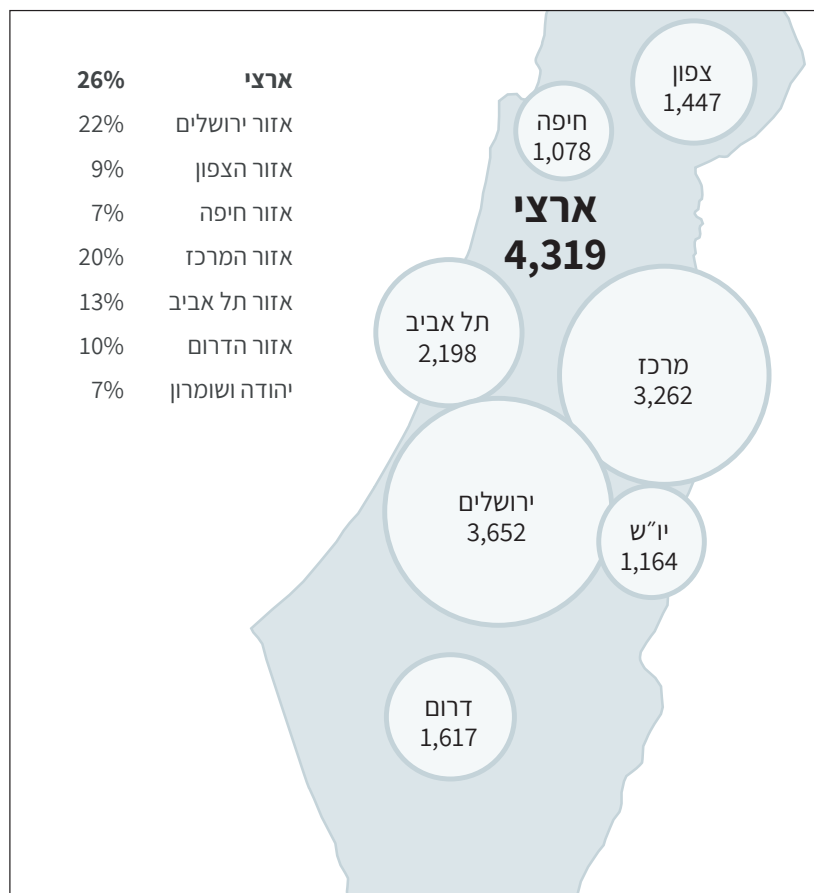
דת	
36% 5,942	
תרבות, ספורט ופנאי	
24% 3,935	
חינוך ומחקר	
18% 2,989	
שירותי רווחה	
11% 1,794	
בריאות	
4% 592	
פילנתרופיה והתנדבות	
2% 279	
איגודים מקצועיים	
2% 268	
סנגור	
2% 251	
שיכון ופיתוח	
1% 230	
סביבה	
0.9% 151	
פעילות בין-לאומית	
0.2% 38	

פריסה גאוגרפית

עמותה עשויה לפעול בפריסה ארצית, באזור אחד, או במספר אזורים שונים. כרבע מהעמותות (4,319) פועלות בפריסה ארצית ו-3,652 עמותות פועלות באזור ירושלים. באזור חיפה פועלות 1,078 עמותות.

2018

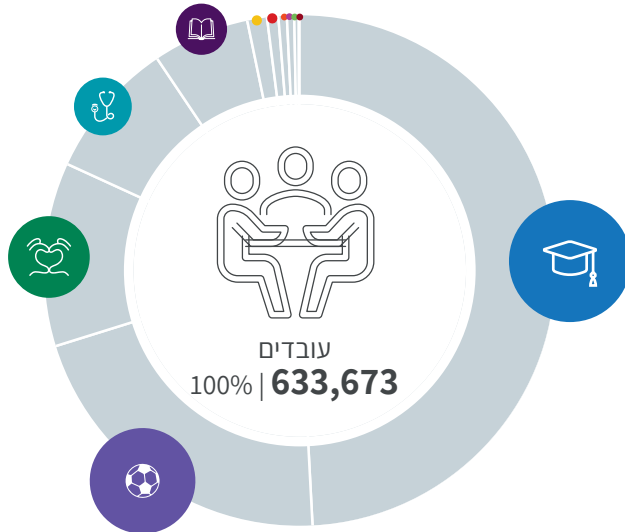
מספר עמותות הפועלות בכל אזור

*האחוזים לא מסתכמים ל-100% היות שיש עמותות אשר פועלות ביותר ממחוז אחד

מספר עובדים

מתוך 633,673 עובדים ועובדות, 48% מועסקים בעמותות חינוך ומחקר, 21% בעמותות תרבות, ספורט ופנאי ו-12% בעמותות שירותי רווחה. בעמותות בתחום פעילות בין-לאומית מועסקים 0.01% מן העובדים.

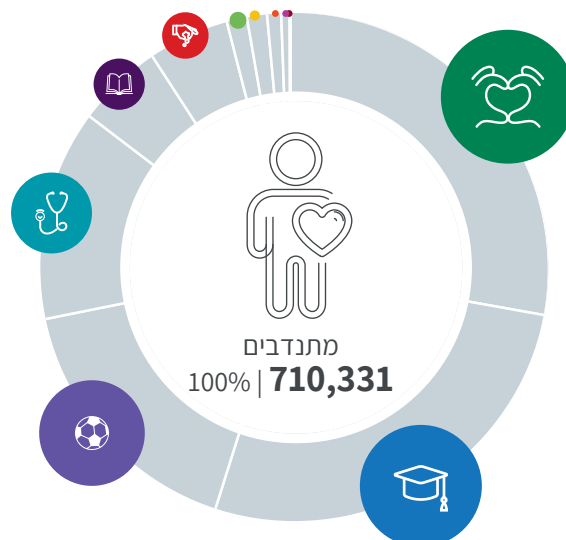
חינוך ומחקר	49%		311,538	
תרבות, ספורט ופנאי	21%		133,220	
שירותי רווחה	12%		73,785	
בריאות	9%		55,517	
דת	6%		38,938	
שיכון ופיתוח	1%		7,916	
פילנתרופיה והתנדבות	0.7%		4,511	
סנגור	0.5%		3,388	
איגודים מקצועיים	0.5%		2,929	
סביבה	0.3%		1,859	
פעילות בין-לאומית	0.01%		72	

2018

מספר מתנדבים

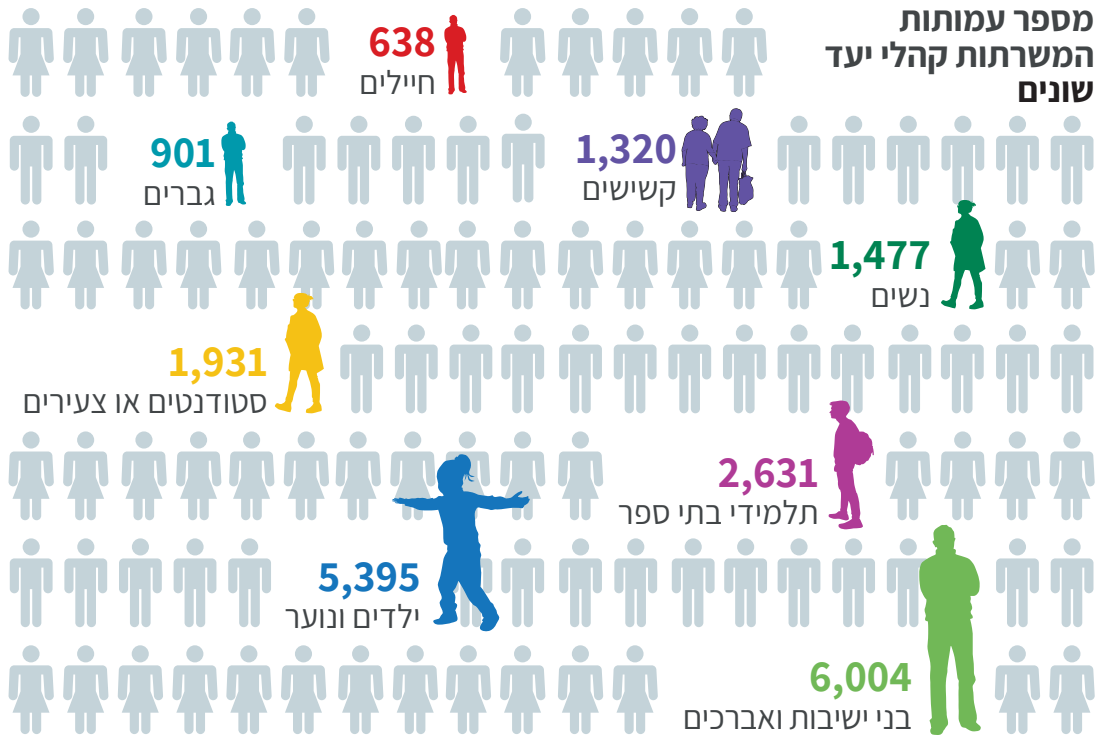
מתוך 710,331 מתנדבות ומתנדבים, 28% פעילים בעמותות רווחה, 27% בעמותות חינוך ומחקר ו-17% בעמותות תרבות, ספורט ופנאי. בעמותות בתחום פעילות בין-לאומית פעילים 0.1% מן המתנדבים.

שירותי רווחה	28%		197,634	
חינוך ומחקר	27%		192,010	
תרבות, ספורט ופנאי	17%		120,656	
בריאות	14%		96,144	
דת	5%		38,887	
פילנתרופיה והתנדבות	5%		36,507	
סנגור	1%		9,089	
סביבה	1%		8,979	
שיכון ופיתוח	0.9%		6,261	
איגודים מקצועיים	0.5%		3,741	
פעילות בין-לאומית	0.1%		423	

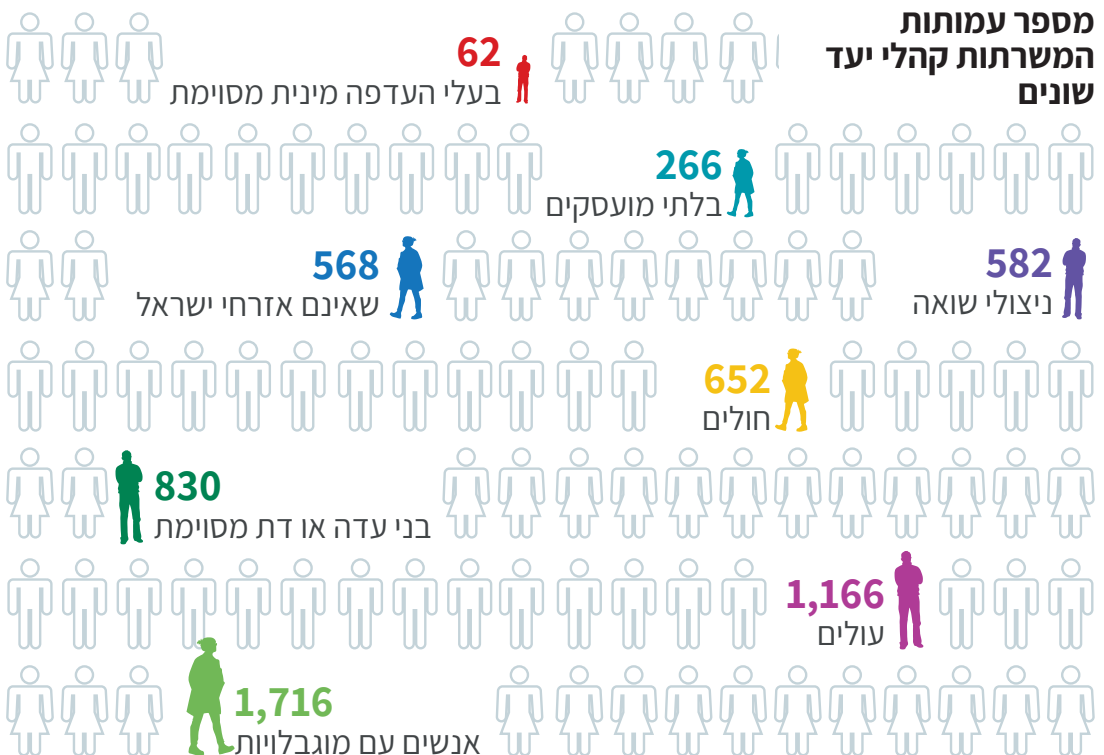

קהלי יעד

כל עמותה עשויה לתת שירותים לקהל יעד מסוים, או למגוון קהלי יעד בשלבי חיים ובמצבי חיים שונים. 6,004 עמותות נתנו שירותים לבני ישיבות ואברכים ו-5,395 עמותות נתנו שירותים לילדים ונוער. 62 עמותות משרתות בעלי העדפה מינית מסוימת. חשוב לציין שבנוסף, יש עמותות רבות המשרתות את הציבור הרחב, ומספר קטן של עמותות המשרתות ארגונים ללא כוונת רווח.

2018

אופני פעולה

כל עמותה עשויה לפעול למימוש המטרות שלה באופן מסוים, או במגוון אופנים שונים. 8,703 עמותות מדווחות על מתן שירותים בתחום פעילותן, 4,421 עמותות מעניקות מלגות או תמיכות כספיות ליחידים ו-2,951 עמותות מפעילות מתנדבים. 142 עמותות פועלות למימוש מטרותיהן באמצעות סגור ושדולות.

2018

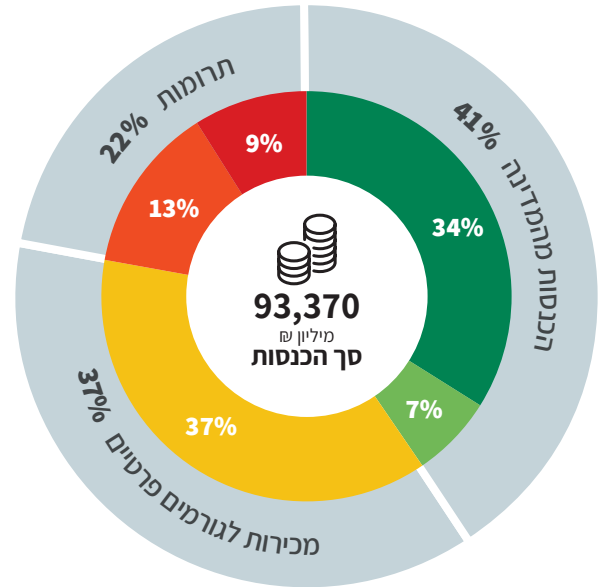
מקורות מימון

מקורות המימון של העמותות הם: תמיכות והקצבות מהמדינה, מכירת שירותים לגורמים ממשלתיים, מכירת שירותים לגורמים שאינם ממשלתיים, תרומות מישראל ותרומות מחו"ל.

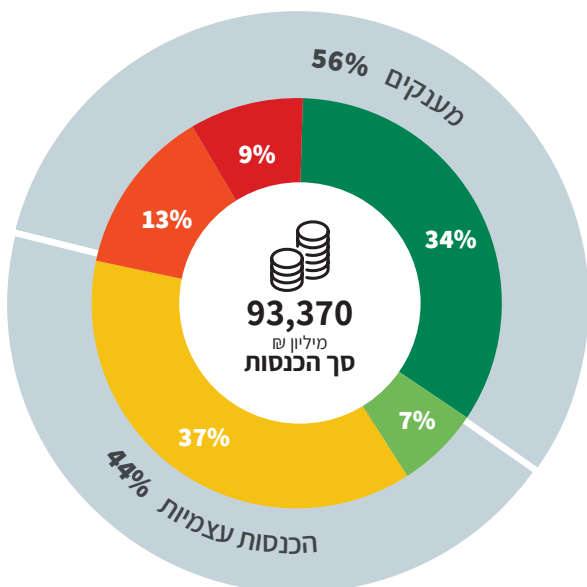
2018

סך הכנסות של כלל העמותות
93,370 מיליון ₪ | 100%

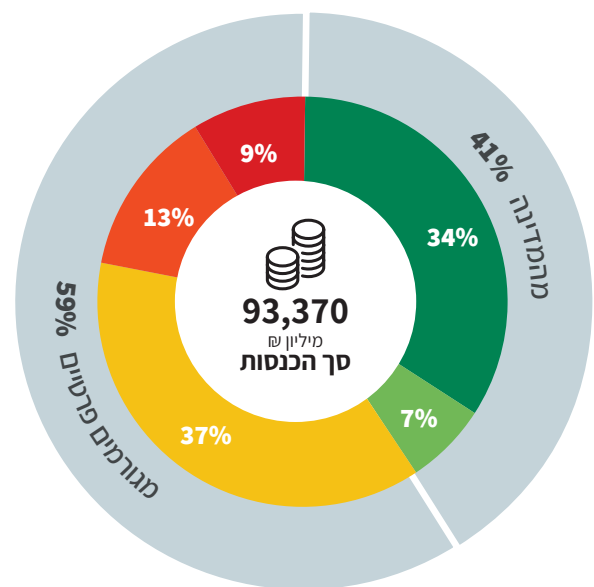
- תמיכות והקצבות מהמדינה 31,675 מיליון ₪ | 34%
- מכירת שירותים לגורמים ממשלתיים 6,095 מיליון ₪ | 7%
- מכירת שירותים לגורמים שאינם ממשלתיים 34,913 מיליון ₪ | 37%
- תרומות מישראל 12,318 מיליון ₪ | 13%
- תרומות מחו"ל 8,370 מיליון ₪ | 9%

סך ההכנסות הכולל של העמותות שדיווחו על פעילותן בשנת 2018 הוא 93.4 מיליארד ₪. 41% מההכנסות התקבלו מהמדינה (בין אם באמצעות תמיכות והקצבות מהממשלה ומהרשויות המקומיות ובין אם באמצעות מכירות לגורמים ממשלתיים); 37% התקבלו ממכירות לגורמים פרטיים; ו-22% התקבלו מתרומות מישראל ומחו"ל.

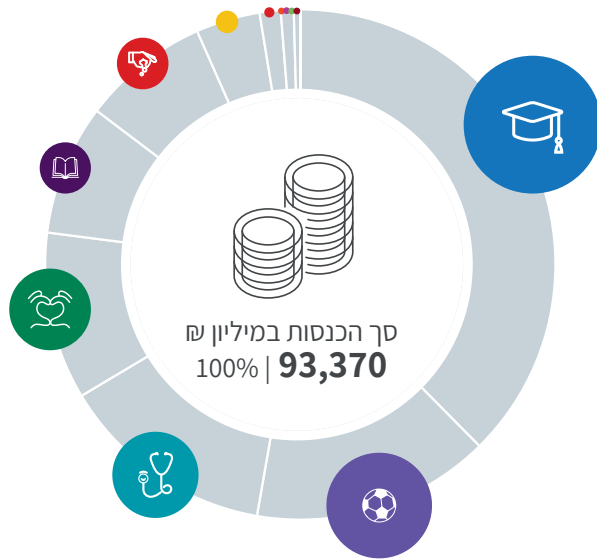
כמו כן, ניתן לראות שמרבית ההכנסות נובעות ממענקים (56% - מהמדינה ומתרומות), ועוד 44% מההכנסות נובעות מהכנסות עצמיות (מכירות לגורמים ממשלתיים ושאינם ממשלתיים).

הכנסות אלה - 93.4 מיליארד ₪ - למעשה מגיעות ברובן מגורמים פרטיים (59%), והיתר - מהמדינה (41%).

סך הכנסות

מתוך סך ההכנסות הכולל של 93.4 מיליארד ש"ח, 38% התרכזו בעמותות חינוך ומחקר, 15% בעמותות תרבות, ספורט ופנאי, ו-14% בעמותות בריאות. בעמותות בתחום פעילות בין-לאומית התרכזו 0.03% מההכנסות.

- חינוך ומחקר** 35,107 מיליון ש"ח | 38%
- תרבות, ספורט ופנאי** 14,151 מיליון ש"ח | 15%
- בריאות** 12,784 מיליון ש"ח | 14%
- שירותי רווחה** 9,891 מיליון ש"ח | 11%
- דת** 7,724 מיליון ש"ח | 8%
- פילנתרופיה והתנדבות** 7,519 מיליון ש"ח | 8%
- שיכון ופיתוח** 3,788 מיליון ש"ח | 4%
- סנגור** 1,239 מיליון ש"ח | 1%
- איגודים מקצועיים** 761 מיליון ש"ח | 0.8%
- סביבה** 376 מיליון ש"ח | 0.4%
- פעילות בין-לאומית** 31 מיליון ש"ח | 0.03%

2018

הכנסות מהמדינה

37.8 מיליארד ש"ח התקבלו מהמדינה, בין אם באמצעות תמיכות והקצבות ובין אם באמצעות מכירות לגורמים ממשלתיים. 57% מההכנסות מהמדינה התקבלו בעמותות חינוך ומחקר, 14% בעמותות תרבות, ספורט ופנאי, ו-9% בעמותות שירותי רווחה. בתחום פעילות בין-לאומית התקבלו 0.001% מההכנסות מהמדינה.

- חינוך ומחקר** 21,636 מיליון ש"ח | 57%
- תרבות, ספורט ופנאי** 5,167 מיליון ש"ח | 14%
- שירותי רווחה** 3,543 מיליון ש"ח | 9%
- פילנתרופיה והתנדבות** 2,169 מיליון ש"ח | 6%
- בריאות** 2,066 מיליון ש"ח | 5%
- דת** 1,906 מיליון ש"ח | 5%
- שיכון ופיתוח** 790 מיליון ש"ח | 2%
- סנגור** 334 מיליון ש"ח | 0.9%
- איגודים מקצועיים** 104 מיליון ש"ח | 0.3%
- סביבה** 53 מיליון ש"ח | 0.1%
- פעילות בין-לאומית** 1 מיליון ש"ח | 0.001%

תרומות מישראל²

12.3 מיליארד ש"ח התקבלו מתרומות מישראל (מיחידים, מעסקים ומקרנות). מתוכם, 24% התקבלו בעמותות דת, 23% בעמותות חינוך ומחקר ו-17% בעמותות שירותי רווחה. בעמותות בתחום פעילות בין-לאומית התקבלו 0.03% מהתרומות מישראל.

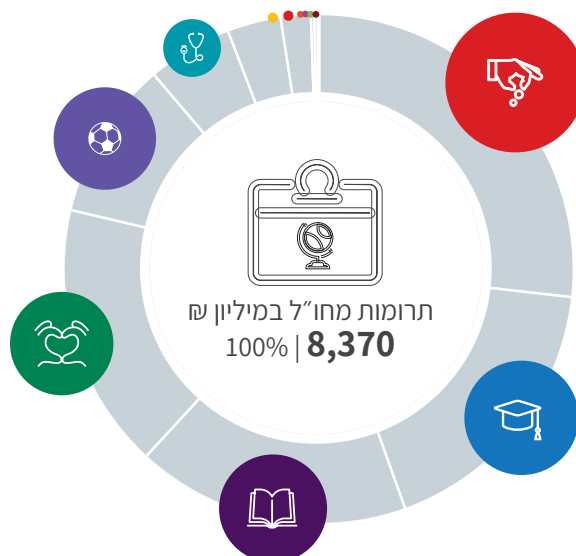
- דת** 2,944 מיליון ש"ח | 24%
- חינוך ומחקר** 2,832 מיליון ש"ח | 23%
- שירותי רווחה** 2,137 מיליון ש"ח | 17%
- תרבות, ספורט ופנאי** 1,811 מיליון ש"ח | 15%
- בריאות** 973 מיליון ש"ח | 8%
- פילנתרופיה והתנדבות** 791 מיליון ש"ח | 6%
- סנגור** 512 מיליון ש"ח | 4%
- שיכון ופיתוח** 189 מיליון ש"ח | 2%
- סביבה** 76 מיליון ש"ח | 0.6%
- איגודים מקצועיים** 48 מיליון ש"ח | 0.4%
- פעילות בין-לאומית** 4 מיליון ש"ח | 0.03%

² ראו להבהיר שסך התרומות מישראל כולל גם "ספירה כפולה". זאת, היות שתרומות נספרות פעם אחת כשהן מתקבלות בעמותה מסוימת, ואם אותה עמותה נתנה מענקים לעמותות אחרות, הרי שאותן תרומות נספרות פעם נוספת כמענקים מקרנות בעמותות המקבלות.

2018

תרומות מחו"ל

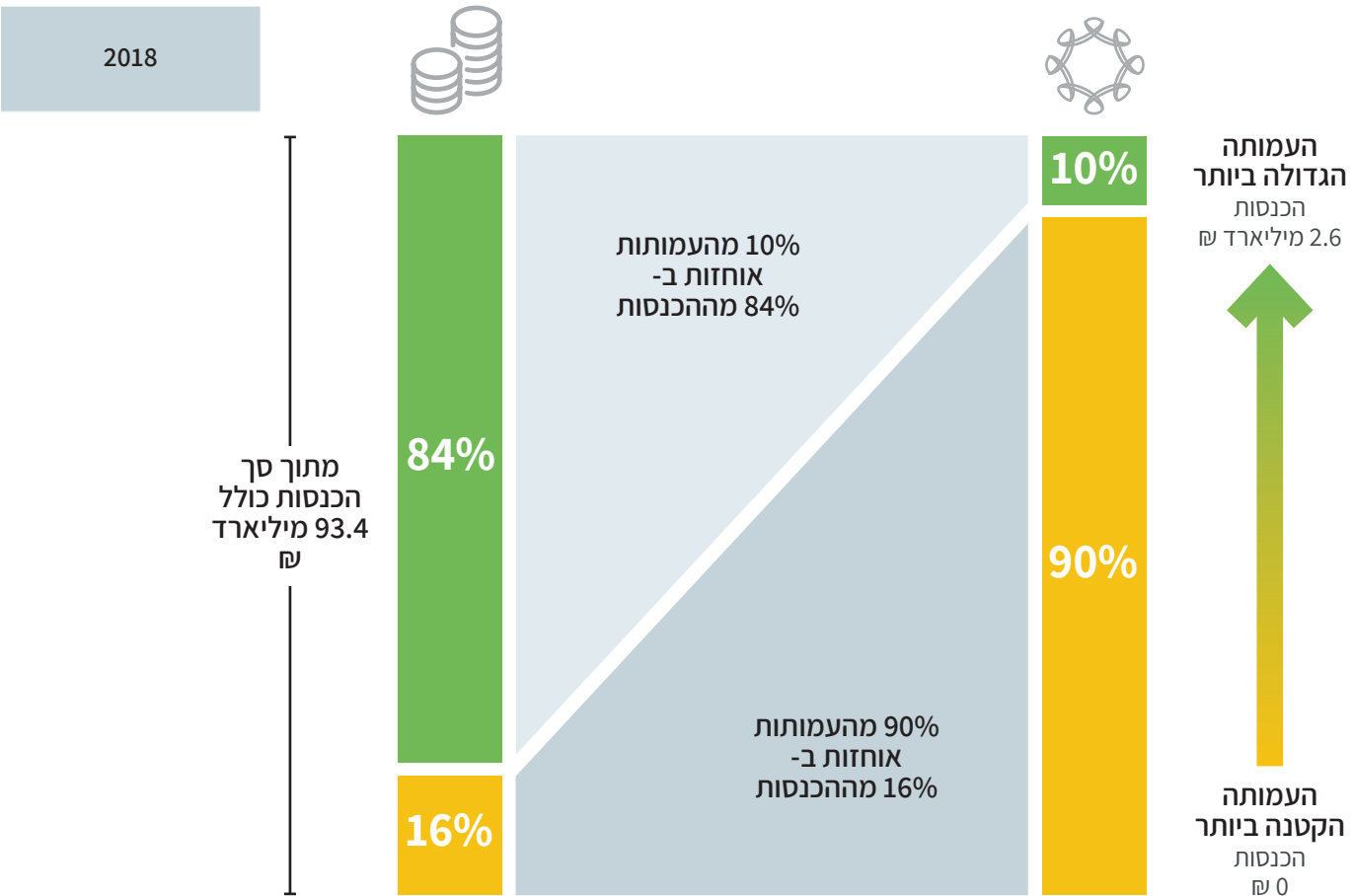
8.4 מיליארד ש"ח התקבלו מתרומות מחו"ל. מתוכם, 27% התקבלו בעמותות פילנתרופיה והתנדבות, 18% בעמותות חינוך ומחקר ו-17% בעמותות דת ובעמותות שירותי רווחה. בעמותות סביבה התקבלו 0.1% מהתרומות מחו"ל.

- פילנתרופיה והתנדבות** 2,244 מיליון ש"ח | 27%
- חינוך ומחקר** 1,483 מיליון ש"ח | 18%
- דת** 1,450 מיליון ש"ח | 17%
- שירותי רווחה** 1,409 מיליון ש"ח | 17%
- תרבות, ספורט ופנאי** 844 מיליון ש"ח | 10%
- בריאות** 452 מיליון ש"ח | 5%
- סנגור** 285 מיליון ש"ח | 3%
- שיכון ופיתוח** 160 מיליון ש"ח | 2%
- פעילות בין-לאומית** 18 מיליון ש"ח | 0.2%
- איגודים מקצועיים** 18 מיליון ש"ח | 0.2%
- סביבה** 7 מיליון ש"ח | 0.1%

פילוח הכנסות

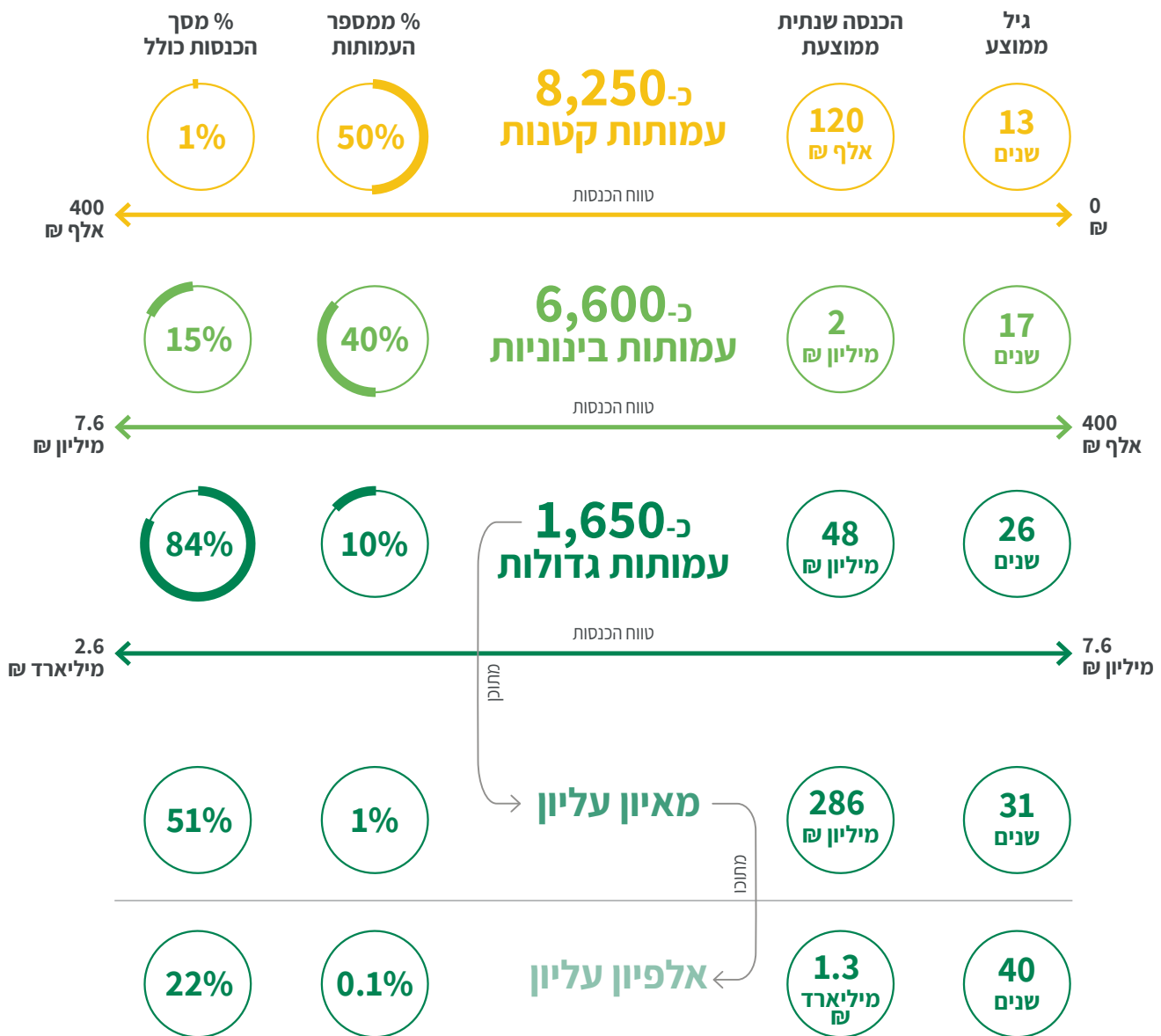
10% מהעמותות – הן העמותות בעלות ההכנסה הגבוהה ביותר – אוחזות ב-84% מההכנסות של כלל העמותות. ואילו 90% העמותות האחרות אוחזות ב-16% מסך ההכנסות הכולל.

קבוצות גודל

16,469 העמותות חולקו בהתבסס על ההכנסות של כל אחת מהן לשלוש קבוצות גודל: עמותות קטנות, עמותות בינוניות ועמותות גדולות. העמותות בשלוש קבוצות הגודל נבדלות בהיבטים שונים של פעילותן. למשל, ככל שעמותות גדולות יותר כך הן ותיקות יותר בשנים, במוצע. כמו כן, למרות ש-50% מהעמותות הן עמותות קטנות, כלומר שהכנסתן השנתית נעה בין 0-400 אלף ש"ח, הן אוחדות ב-1% מסך ההכנסות הכולל. זאת בתמונת ראי ל-1% העמותות הגדולות ביותר (המאיון העליון) אשר אוחדות ב-51% מסך ההכנסות הכולל.

2018

חלק ב' מבט עומק

העמותות בישראל פועלות באופנים מגוונים להשגת מטרות שונות. פעילותן מחולקת ל-11 תחומים בהתאם לסיווג בין-לאומי מקובל. בחלק זה מובאים נתונים על פעילות העמותות בכל תחום בנפרד, לפי תתי התחום הכלולים בו.

פילנתרופיה והתנדבות קרנות פילנתרופיות ופעילות לקידום ההתנדבות.

שירותי רווחה הענקת סעד במצבי מצוקה ליחידים, למשפחות או לקבוצות מסוימות.

תרבות, ספורט ופנאי פעילויות בתחומי תרבות ואומנות שונים, ספורט ופנאי.

פעילות בין-לאומית קידום ההבנה הבין-תרבותית בין עמים, הגשת סיוע לעמים אחרים במצבי חירום ותרומה לפיתוח ולרווחה בארצות אחרות.

סביבה שמירה והגנה על הסביבה הטבעית והאנושית, לרבות חינוך סביבתי, והגנה על בעלי חיים.

חינוך ומחקר פעילות שעיקרה הענקת השכלה המוכרת לצורך המשך לימודים; ופעילות שיטתית ויצירתית לפיתוח ידע ויישומים חדשים של הידע הקיים אודות האנושות, התרבות והחברה.

דת קידום אמונות דתיות, ניהול טקסים דתיים והגשת שירותי דת.

שיכון ופיתוח פעילות לשיפור איכות החיים הקהילתיים, החברתיים והכלכליים.

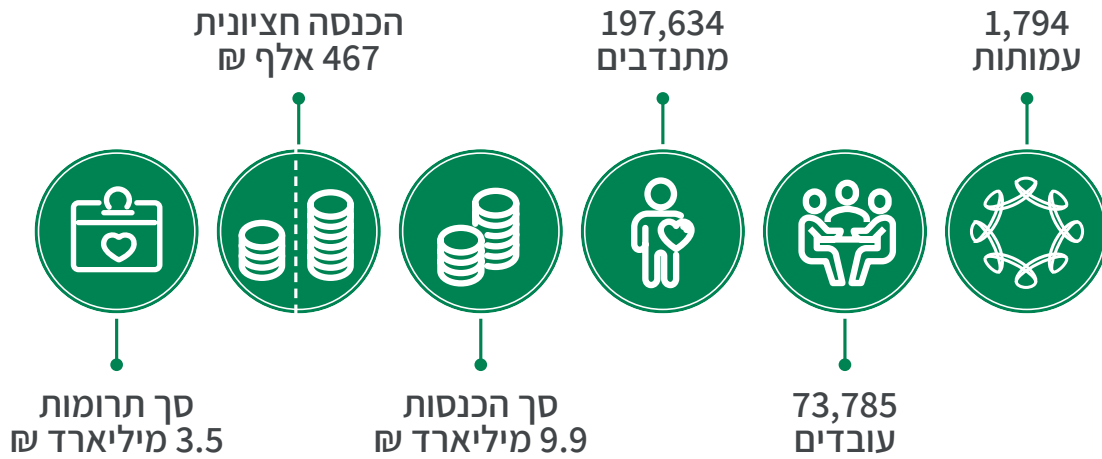
בריאות מתן שירותי בריאות כלליים ובהתמחויות שונות, לרבות שירותים תומכי בריאות, מינהל וחינוך לבריאות.

איגודים מקצועיים קידום אינטרסים מקצועיים, תעסוקתיים ועסקיים בענפי כלכלה שונים, הגנה עליהם ואסדרתם.

סנגור הגנה על זכויות אזרחיות ואחרות, קידום אינטרסים חברתיים או פוליטיים כלליים, קידום אינטרסים של קבוצות מסוימות ומתן שירותים משפטיים.

שירותי רווחה

1,794 עמותות פעלו בתחום שירותי רווחה בשנת 2018, והכנסותיהן בשנה זו הסתכמו ב-9.9 מיליארד ₪ (תרשים 4.1). גבולות הגזרה של "שירותי רווחה" הם רחבים ולא חד משמעיים, היות ששירותים רבים ומגוונים יכולים לקדם את הרווחה של הפרט, למשל: השכלה נאותה, מתנ"ס קרוב למקום המגורים, ריאות ירוקות בעיר, מלגות לימודים וכן הלאה. למרות זאת שירותים אלה אינם כלולים בשירותי רווחה. הייחוד של עמותות **שירותי רווחה** הוא שהן מעניקות סעדים במצבי מצוקה, ולרוב הן מתמקדות בפרט (בשונה מהקהילה). על פי הסיווג הבין-לאומי נוהגים להגדיר את הפעילות שלהן כ"שירותים חברתיים" או "שירותי אנוש". בפועל, הן מעניקות סיוע המותאם לאוכלוסיות ספציפיות או סיוע בעטיים של מצבי מצוקה וחירום ספציפיים.

המטרות והפעולות של עמותות שירותי רווחה, כפי שדיווחו עליהן, מצטברות לטקסט עשיר. המילים השכיחות ביותר בטקסט הזה מכונסות בענן המילים בעמוד השער, כך שגודלן משקף את שכיחותן. עיון בו נותן מושג כללי באשר למושאי הפעילות המרכזיים של עמותות בתחום זה.

העמותות בתחום שירותי רווחה מחולקות לשישה תתי תחום:

- ◆ **שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות:** עמותות המעניקות תמיכה וסיוע בשלבים שונים של מעגל החיים, החל מסיוע לילדים (כולל סיוע לילדים עם לקויות למידה, אימוץ ואמנה); המשך בטיפול בנוער בסיכון; וכלה בסיוע לקשישים.
- ◆ **סיוע לאנשים עם מוגבלויות:** כולל דיור מוגן שאיננו סיעודי, עמותות המספקות תעסוקה שיקומית, פעילויות פנאי ופעילויות מותאמות נוספות. כמו כן, בתת תחום זה כלולות גם עמותות התומכות במשפחות של אנשים עם תסמונות שונות, ובמשפחות של חולים במחלות כרוניות ושיאין כרוניות.
- ◆ **תמיכה בחיילים ובשוטרים:** עמותות המסייעות לחיילים ולשוטרים בעת השירות ולאחריו, ובמיוחד לחיילים בודדים ולפצועי מלחמה.
- ◆ **סיוע והקלה במצבי חירום:** עמותות המעניקות סיוע במצבי חירום כמו אסונות טבע, אירועי טרור, תקיפה מינית, פליטות, והתמכרות לסמים.
- ◆ **סיוע לנזקקים:** עמותות המסייעות לאנשים מעוטי יכולת כלכלית על ידי מתן ביגוד, מזון, ריהוט, הלוואות ללא ריבית, תלושי קניה וכו'. לרבות בתי תמחוי ומרכזי חלוקת בגדים.

“אחר – שירותי רווחה”: כולל עמותות שפעילותן מגוונת. מרבית העמותות בתת תחום זה מתאימות למעשה לאחד מתתי התחום האחרים. למשל, “אקים – אגודה לקידום אנשים עם מוגבלויות – ירושלים”, עמותה שסיווגה עצמה ב”אחר – שירותי רווחה”, מתאימה למעשה לתת תחום סיוע לאנשים עם מוגבלויות; או: “עלם – עמותה לנוער במצבי סיכון”, המתאימה לתת התחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות.¹

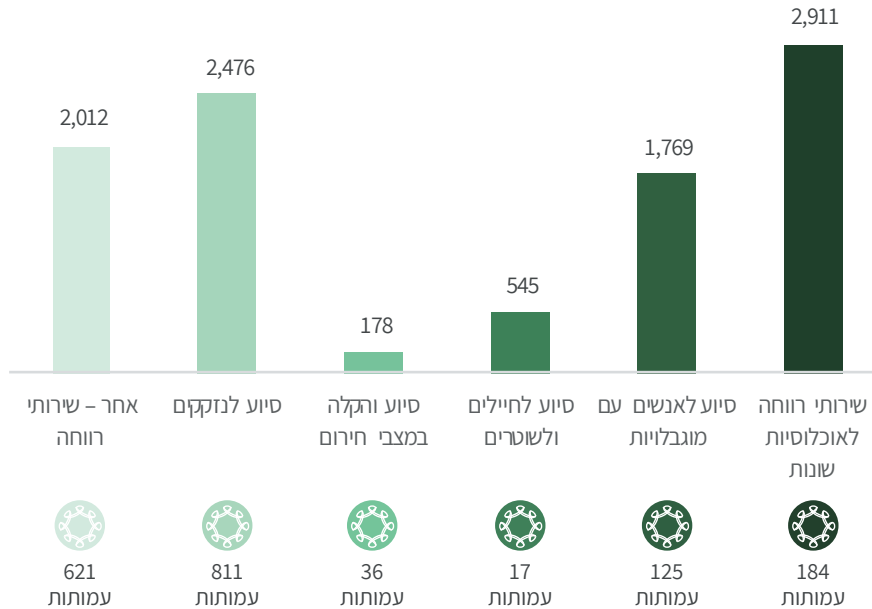
4.1 התפלגות לתתי תחום, לפי מספר עמותות וסך הכנסות במיליוני ₪

סך הכנסות
9.9 מיליארד ₪

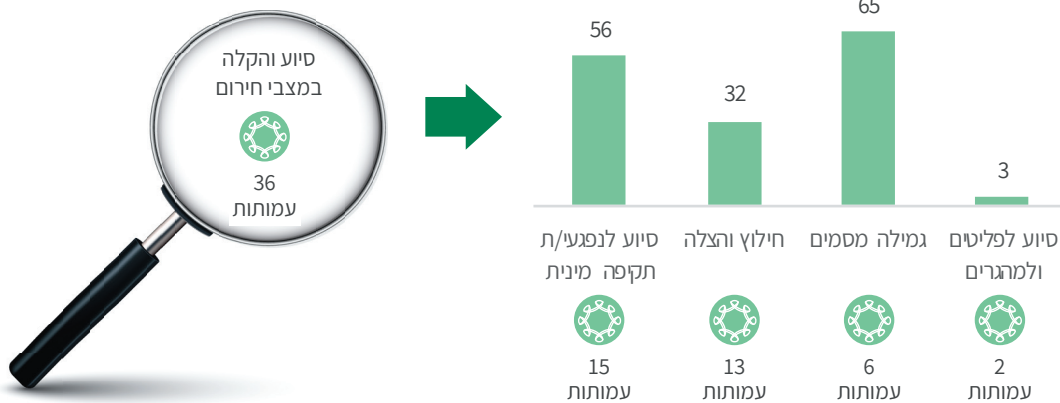

1,794
עמותות

העמותות בתתי התחום השונים בתחום שירותי רווחה נבדלות במידה רבה בגדלן, במובן היקף הפעילות הכלכלית שלהן. כך, בעוד שבממוצע, סך הכנסות של עמותה בתת תחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות מגיע ל-16 מיליון ₪, סך הכנסות ממוצע של עמותה בתת תחום סיוע לנזקקים מגיע ל-3 מיליון ₪.

4.1.1 הרכב תת תחום סיוע והקלה במצבי חירום: מספר עמותות וסך הכנסות במיליוני ₪

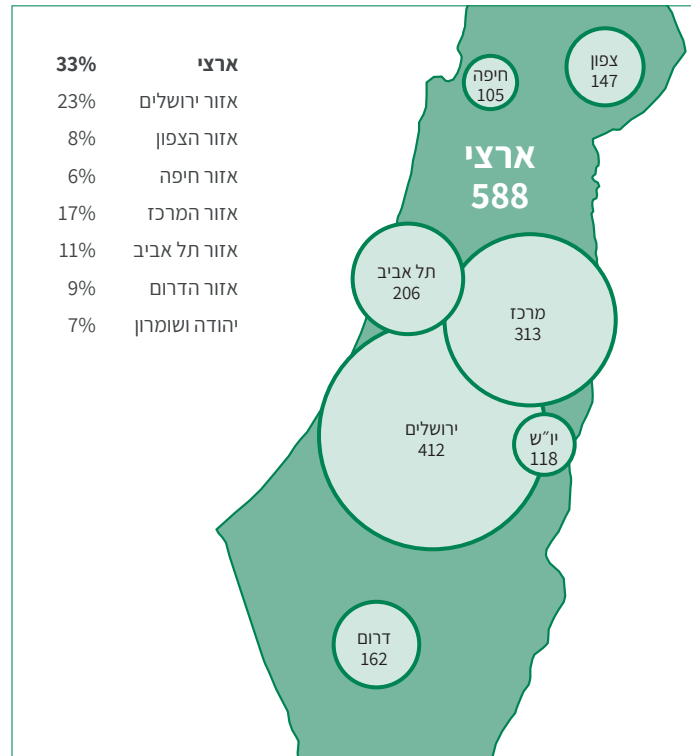

תת התחום **סיוע והקלה במצבי חירום** מורכב למעשה מארבעה תתי תחום קטנים יותר אשר קובצו לצורך הצגת הנתונים: **סיוע לנפגעי/ות תקיפה מינית** (15 עמותות, סך הכנסות 56 מיליון ₪); **חילוץ והצלה** (13 עמותות, סך הכנסות 32 מיליון ₪); **גמילה מסמים** (6 עמותות, סך הכנסות 65 מיליון ₪); ו**סיוע לפליטים ולמהגרים** (2 עמותות, סך הכנסות 3 מיליון ₪).

¹ להסבר על סיווג עצמי וסיווג לתת תחום “אחר” ראו במבוא בעמ' 10.

2) עמותות, סך הכנסות 3 מיליון ₪) (תרשים 4.1.1). שני תתי התחום האחרונים כוללים מעט עמותות, בין היתר, היות שעמותות אשר פועלות בתחומים הללו לא אחת מסווגות עצמן בתחומים אחרים. לדוגמא, עמותות הפועלות לגמילה מסמים ומאלכוהול מסווגות עצמן בתחום בריאות (מוסדות שיקום); ועמותות סיוע לפליטים מסווגות עצמן בסנגור (שמירה על חריות הפרט) או בשירותי רווחה אך בתת תחום כללי יותר – סיוע לנזקקים. יחד עם זאת, יש לציין שגם אותן עמותות אשר מסווגות בתחומים האחרים – מעטות במספר.

4.2 מספר עמותות לפי אזור פעילות

*האחוזים לא מסתכמים ל-100% היות שיש עמותות אשר פועלות ביותר ממחוז אחד

שליש מעמותות שירותי רווחה (588 עמותות) פועלות בפריסה ארצית; 412 פועלות באזור ירושלים, 313 באזור המרכז ועוד 206 באזור תל אביב. בכל אחד מהאזורים האחרים: הצפון, הדרום, יהודה ושומרון וחיפה, פועלות פחות מ-162 עמותות (תרשים 4.2).

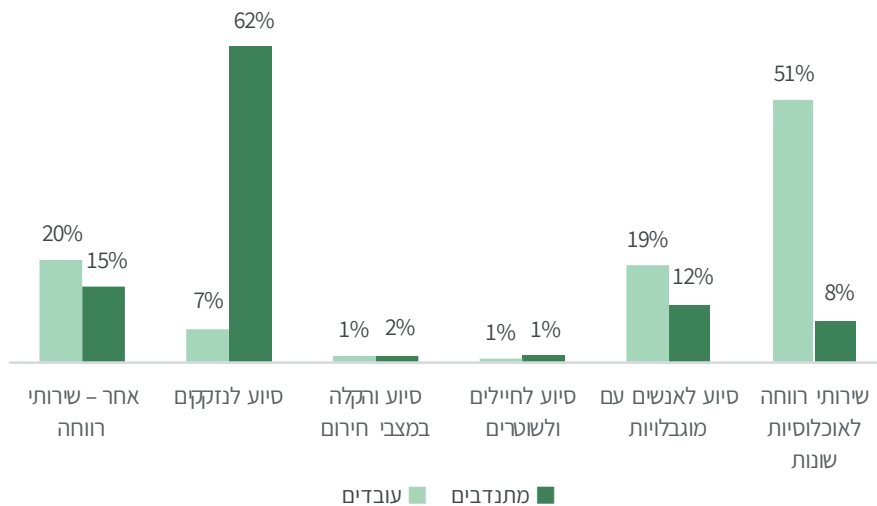
עמותות המעניקות סיוע והקלה במצבי חירום פועלות בעיקר בפריסה ארצית (58% מהן). ביתר תתי התחום בין 30%-47% מן העמותות פועלות בפריסה ארצית.

עובדים ומתנדבים

עמותות בתחום שירותי רווחה מעסיקות 73,785 עובדים ועובדות בשכר, ונעזרות בעוד 197,634 מתנדבים ומתנדבות. 51% מהמועסקים בשכר עובדים בעמותות המעניקות שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות (תרשים 4.3). "מטב עמותה לשירותי טיפול ורווחה" מעסיקה את מספר העובדים הגדול ביותר בתחום (21,738), ולמעשה – הגדול ביותר בכל התחומים. בממוצע, מועסקים 41 עובדים בעמותת שירותי רווחה. יחד עם זאת, יש שונות גדולה בין העמותות בתחום, כך שלמעלה ממחצית העמותות בתחום לא מעסיקות עובדים כלל; בתת התחום סיוע לאנשים עם מוגבלויות, מחצית מן העמותות מעסיקות פחות מ-12 עובדים; בשירותי רווחה לאוכלוסיות שונות – פחות מ-10 עובדים; בסיוע והקלה במצבי חרום – פחות מ-9 עובדים; וביתר תתי התחום – במחצית מן העמותות אין מועסקים בשכר כלל.

62% מהמתנדבים (כ-122 אלף) פעילים בתת תחום סיוע לנזקקים. מתוכם, למעלה מ-85 אלף מתנדבים בשלוש עמותות: "משולחן לשולחן – לקט ישראל" (48 אלף), "ארגון לתת – סיוע הומניטרי ישראלי" (19 אלף), ו"יד אליעזר" (18 אלף).

4.3 התפלגות עובדים ומתנדבים, לפי תת תחום

73,785
עובדים

197,634
מתנדבים

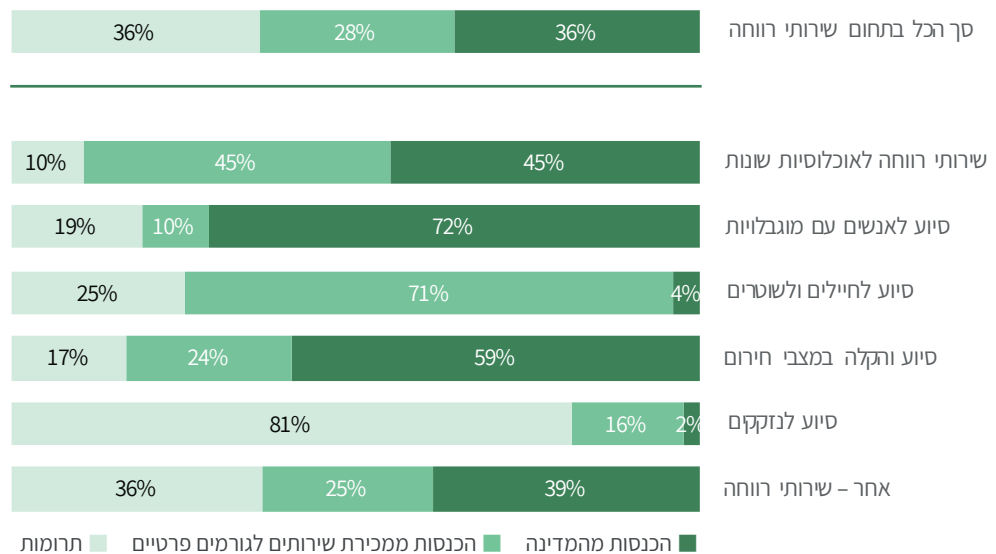
הכנסות

בשנת 2018 הסתכמו הכנסותיהן של עמותות בתחום שירותי רווחה ב-9.9 מיליארד ₪. מקורות המימון הם: המדינה, מכירת שירותים לגורמים פרטיים ותרומות. הכנסות **מהמדינה** כוללות כספים שהועברו מהממשלה, מרשויות מקומיות ומיחידות ממשלתיות אחרות בדרכים שונות: כספי תמיכות והקצבות; וכספים ששולמו לעמותות עבור אספקת שירותים לציבור, במסגרת התקשרויות עמן. כספים אלה יחד מהווים 36% מסך ההכנסות של התחום כולו. חלקן של ההכנסות מהמדינה בתמהיל ההכנסות שונה מאוד בין תתי התחום, כך שבתת תחום סיוע לאנשים עם מוגבלויות הכנסות מהמדינה מהוות 72% מסך ההכנסות ובתת תחום סיוע והקלה במצבי חירום – 59%, לעומת פחות מ-4% בתתי התחום תמיכה בחיילים ובשוטרים וסיוע לנזקקים (תרשים 4.4).

בולט בשונותו הוא תת תחום סיוע לנזקקים, הנסמך בעיקר על **תרומות** (81%), בהשוואה לפחות מ-36% תרומות מסך ההכנסות ביתר תתי התחום. תרומות כוללות תרומות מישראל ומחו"ל, לרבות מענקים מקרנות.

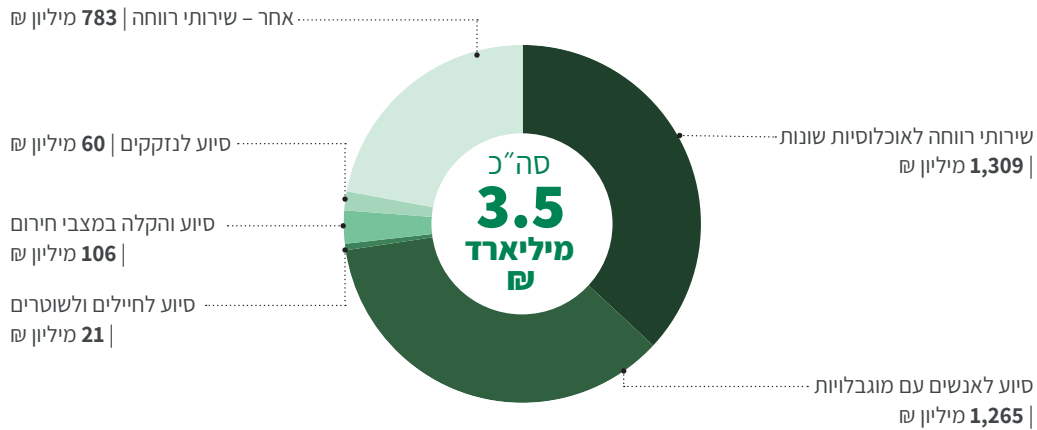
ההכנסות **ממכירת שירותים לגורמים פרטיים** היו המשמעותיות ביותר בתת תחום תמיכה בחיילים ובשוטרים (71%). וכן, בתת תחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות, שבו הכנסות אלה שוות בהיקפן להכנסות מהמדינה (45%). הכנסות ממכירת שירותים לגורמים פרטיים כוללות תמורה עבור מתן שירותים ליחידים ולמשקי בית, לעמותות אחרות, לעסקים, ולמעשה לכל גורם שאינו ממשלתי. כמו כן, הן כוללות הכנסות מדמי חבר והכנסות אחרות.

4.4 סך הכנסות שירותי רווחה, לפי מקור מימון ותת תחום

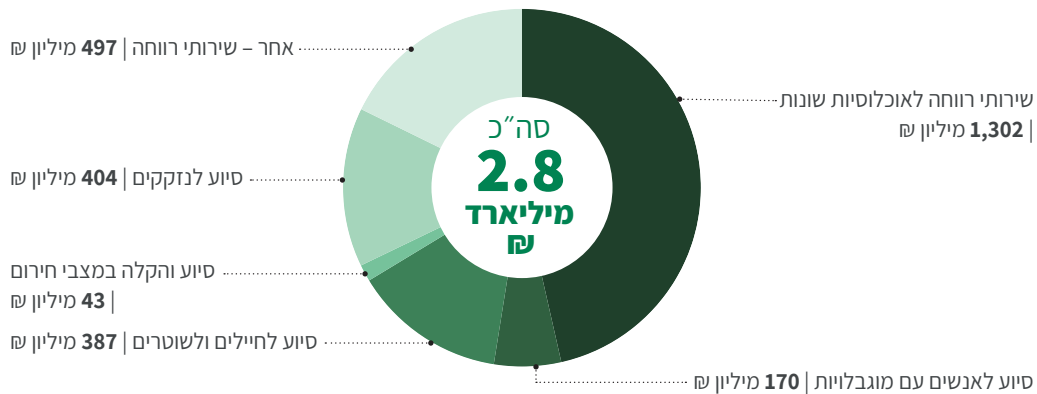
סך הכנסות
9.9 מיליארד ₪

4.5 הכנסות מהמדינה לפי תת תחום, במיליוני ₪

3.5 מיליארד ₪ התקבלו מהמדינה בעמותות בתחום שירותי רווחה. ההכנסות מהמדינה בתחום זה כוללות בעיקר את תשלומי המדינה בעבור שירותים שהעמותות מספקות לציבור כספק שירותים, לדוגמא, תעסוקה לאנשים עם מוגבלויות, או שירותי סיעוד במסגרת חוק סיעוד. עיקר ההכנסות מהמדינה (73%) הגיעו לעמותות המעניקות שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות ולעמותות המעניקות סיוע לאנשים עם מוגבלויות, ובסך הכל 1.3 מיליארד ₪ בכל אחד מתתי התחום (תרשים 4.5). מבין העמותות בשני תתי התחום הללו, שש עמותות מקבלות מהמדינה יותר מ-100 מיליון ₪ כל אחת, כשהסכום הגבוה ביותר מתקבל ב"אלו"ט - אגודה לאומית לילדים ובוגרים עם אוטיזם" (190 מיליון ₪).

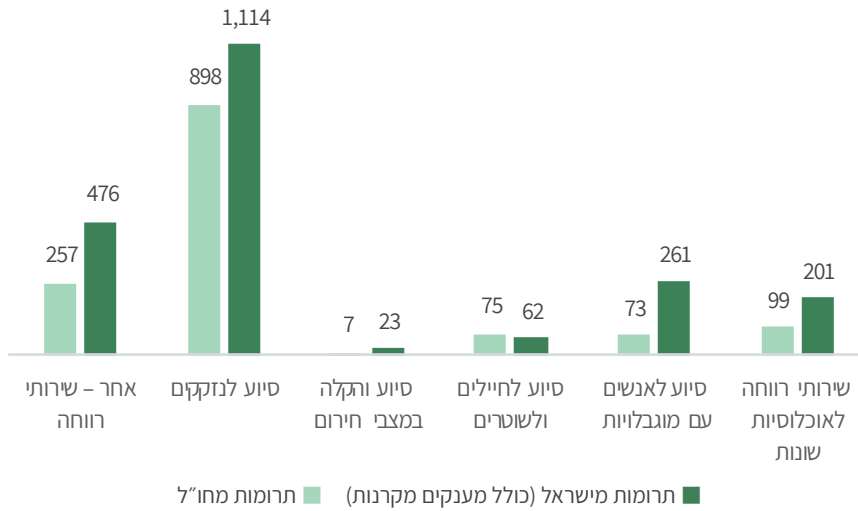
4.6 הכנסות ממכירת שירותים לגורמים פרטיים, לפי תת תחום, במיליוני ₪

2.8 מיליארד ₪ התקבלו בעמותות בתחום שירותי רווחה בשנת 2018 ממכירות לגורמים פרטיים, לרבות דמי חבר והכנסות אחרות. 46% (1.3 מיליארד ₪) התקבלו בעמותות בתת תחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות (תרשים 4.6). מתוכם, 1 מיליארד ₪ התקבל ב"מטב עמותה לשרותי טיפול ורווחה" בתמורה לשירותים שהיא מעניקה.

4.7 הכנסות מתרומות מישראל ומחו"ל לפי תת תחום, במיליוני ש"ח

סך תרומות
3.5 מיליארד ש"ח

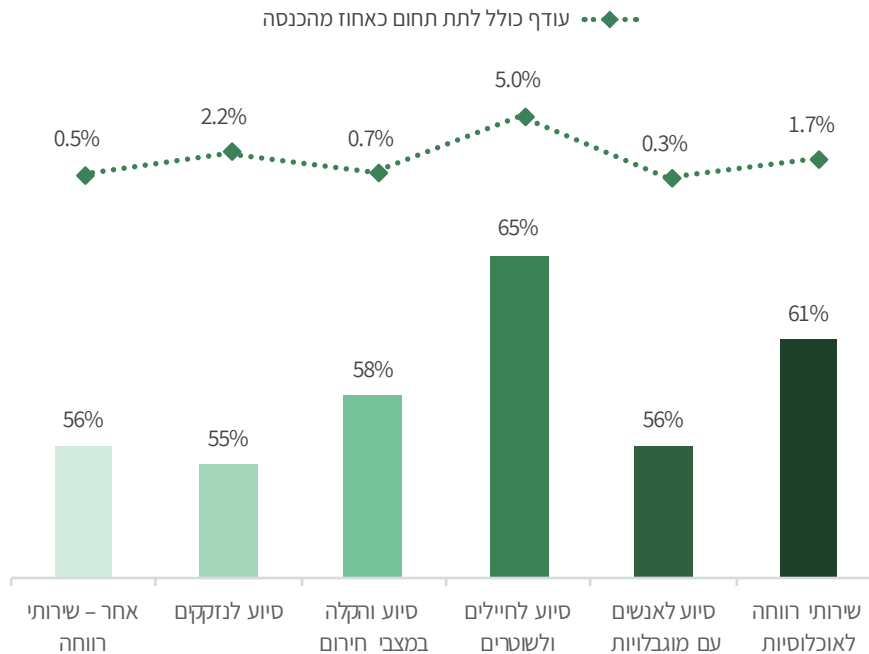

3.5 מיליארד ש"ח התקבלו מתרומות מישראל ומחו"ל (תרשים 4.7). התרומות מישראל עשויות לכלול גם מענקים מקרנות שונות בישראל, מהסוכנות היהודית ומקרן היסוד. מרבית התרומות הן מישראל והן מחו"ל התקבלו בעמותות המעניקות סיוע לנזקקים (1.1 מיליארד ש"ח מישראל, ו-898 מיליון ש"ח מחו"ל). "ארגון לתת - סיוע הומניטרי ישראלי" קיבל את סך התרומות מישראל הגבוה ביותר (94 מיליון ש"ח); ו"יד אליעזר" ו"הקרן לידידות" קיבלו את סכומי התרומות מחו"ל הגבוהים ביותר (168 מיליון ש"ח ו-153 מיליון ש"ח בהתאמה).

עודף או גירעון שנתי

ככלל, בשנת 2018, עמותות בתחום שירותי רווחה התנהלו בעודף בחשבון השוטף,² כלומר בחישוב שנתי ההכנסות שלהן עלו על ההוצאות. בכל תתי התחום יותר ממחצית העמותות התנהלו בעודף, וגם בחישוב הכולל כל תתי התחום התנהלו בעודף (תרשים 4.8). בתת תחום סיוע לחיילים ולשוטרים, העודף הכולל של כל העמותות מתוך סך הכנסותיהן, היה הגבוה ביותר (5%). חשוב להבהיר שעודף או גירעון שנתיים לא מעידים על מצבה הפיננסי של העמותה, אלא משקפים את תמונת המצב השנתית בלבד.

4.8 אחוז העמותות אשר סיימו את שנת 2018 בעודף, ואחוז העודף הכולל, לפי תת תחום

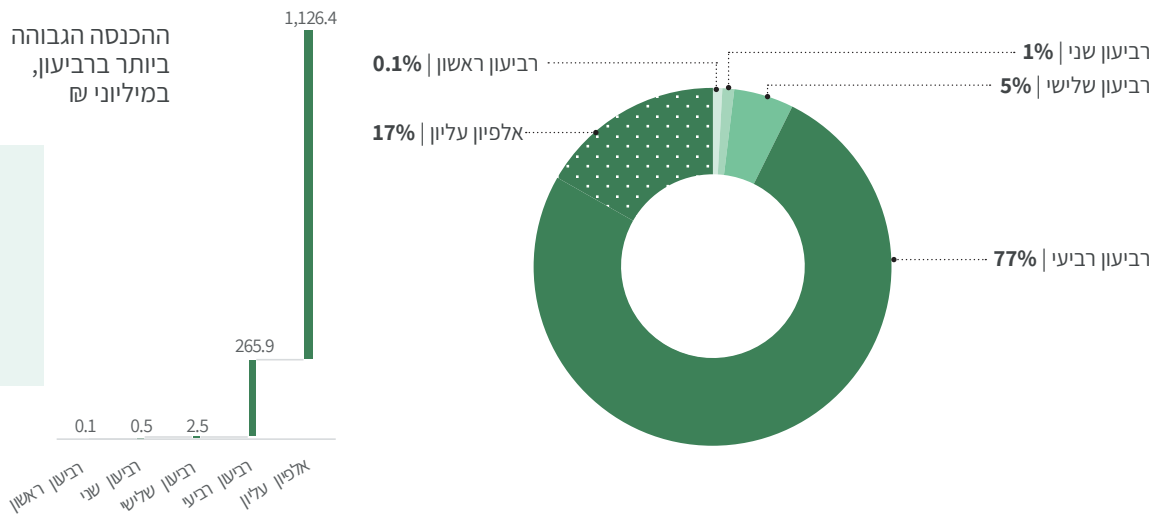
² החשבון השוטף כולל את סך ההכנסות ששימשו לפעילות במהלך השנה (מהמדינה, ממכירות ומתרומות) פחות סך ההוצאות השוטפות (הוצאות לפעילות, הוצאות הנהלה וכלליות, הוצאות מימון וכו'), ללא העברות הון (מענקים המתקבלים לצורך רכישת נכסים קבועים: מבנים, רכב, ציוד, תוכנה), ולפני השקעה בנכסים קבועים.

קבוצות גודל

לצורך השוואה בין קבוצות גודל, סודרו כלל העמותות בתחום שירותי רווחה בסדר עולה לפי סך הכנסותיהן וחולקו לרביעונים: ארבע קבוצות שוות שבכל אחת מהן 449 עמותות, החל מהרביעון התחתון (הראשון) הכולל רבע מן העמותות שהכנסותיהן הן הנמוכות ביותר, וכלה ברביעון הרביעי הכולל רבע מהעמותות שהכנסותיהן הן הגבוהות ביותר.

בקצה הגבוה של הרביעון הרביעי נמצא "האלפיון העליון". האלפיון העליון כולל אלפית (0.1%) ממספר העמותות – שתי עמותות בתחום שירותי רווחה³ – בעלות ההכנסה הגבוהה ביותר.

4.9 חלוקת סך הכנסות שירותי רווחה לפי קבוצות גודל

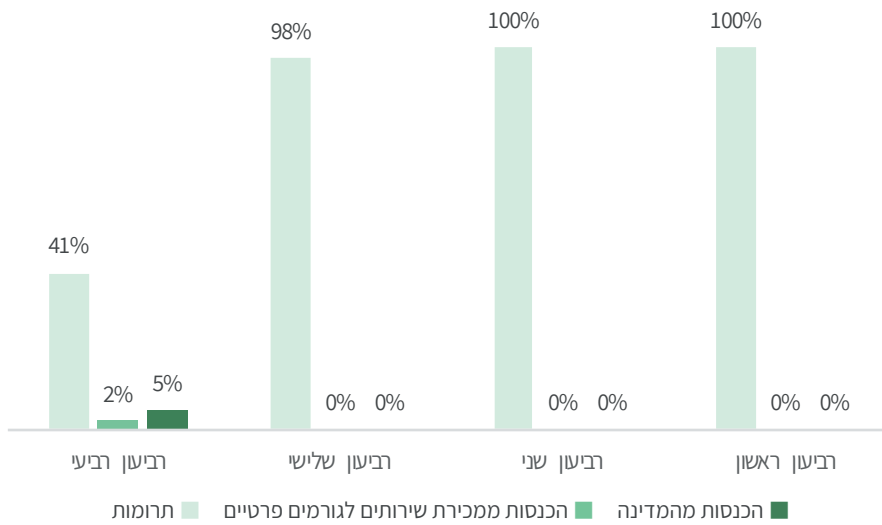

הכנסה חציונית
467 אלף ש"ח

תחום שירותי רווחה הוא תחום ריכוזי, במובן זה ש-94% מסך ההכנסות בו מרוכזות אצל רבע מהעמותות בלבד (כלומר ברביעון הרביעי), בחלוקה הבאה: 77% מההכנסות מרוכזות ברביעון הרביעי ללא האלפיון העליון, ועוד 17% מההכנסות מרוכזות אצל שתי העמותות הגדולות, המהוות כאמור את האלפיון העליון בתחום שירותי רווחה. יתר העמותות בשלושת הרביעונים האחרים אוחדות ב-6% מכלל ההכנסות בתחום (תרשים 4.9). השונות בהכנסה הרביעונית עצומה, כך שההכנסה השנתית של כל אחת מן העמותות ברביעון התחתון קטנה מ-100 אלף ש"ח. סכום זה מהווה אם כן, את ההכנסה הגבוהה ביותר בקרב העמותות ברביעון התחתון. ההכנסה הגבוהה ביותר לעמותה ברביעון השני (היא גם ההכנסה החציונית בתחום כולו) היא 467 אלף ש"ח; ברביעון השלישי – 2.5 מיליון ש"ח, וברביעון הרביעי ההכנסה הגבוהה ביותר מגיעה כמעט ל-266 מיליון ש"ח. באלפיון העליון ההכנסה השנתית הגבוהה ביותר מרקיעה ל-1.1 מיליארד ש"ח ב"מטב עמותה לשרותי טיפול ורווחה", ואחריה ההכנסה השנתית ב"קרן לב"י האגודה למען החייל" מגיעה ל-532 מיליון ש"ח.

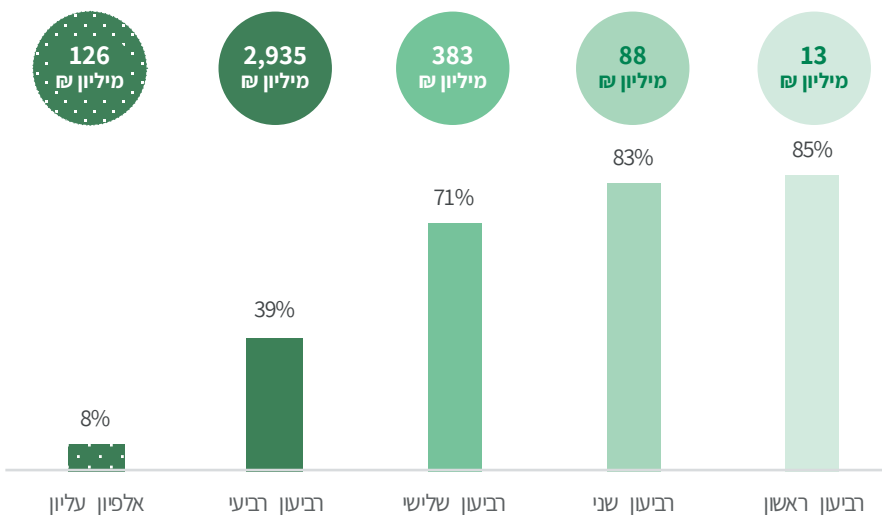
³ להסבר על אופן גזירת האלפיון ראו במבוא בעמ' 11.

4.10 התפלגות ההכנסות בעמותה לפי מקור מימון, בכל אחד מהרביעונים, אחוז חציוני

בנוסף על ריכוז רוב ההכנסות אצל מיעוט עמותות, הרי שעמותות בקבוצות הגודל השונות עשויות להיבדל גם בדפוסי התפלגות ההכנסות שלהן לפי שלושת מקורות המימון: המדינה, מכירות ותרומות. במקרה הזה מתקבלת תמונה חד-גונית למדי, כך ששלושת הרביעונים הראשונים דומים מאוד, ורק הרביעון הרביעי שונה: ברביעונים הראשון והשני לפחות מחצית מן העמותות נסמכות אך ורק על תרומות (תרשים 4.10), ומחצית מהעמותות ברביעון השלישי נסמכות כמעט אך ורק על תרומות (98%), וגם מחציתן לא מקבלות כלל כסף מהמדינה או ממכירת שירותים לגורמים פרטיים. לעומת זאת, ברביעון הרביעי, חלקן של תרומות מסך ההכנסות בכל עמותה, קטן מ-41% במחצית מן העמותות. כמו כן, בשונה מבשלושת הרביעונים הראשונים, ברביעון הרביעי חלקן של הכנסות מהמדינה מסך ההכנסות בכל עמותה, גדול מ-5% במחצית מן העמותות. משמעות הנתונים הללו היא שכמעט מחצית מעמותות שירותי רווחה נסמכות אך ורק על תרומות, וההכנסות מהמדינה מגיעות בעיקר לעמותות הגדולות. למעשה, ל-65% מעמותות רווחה אין הכנסות מהמדינה כלל.

4.11 שיעור התרומות הכולל מסך ההכנסות, לפי קבוצות גודל

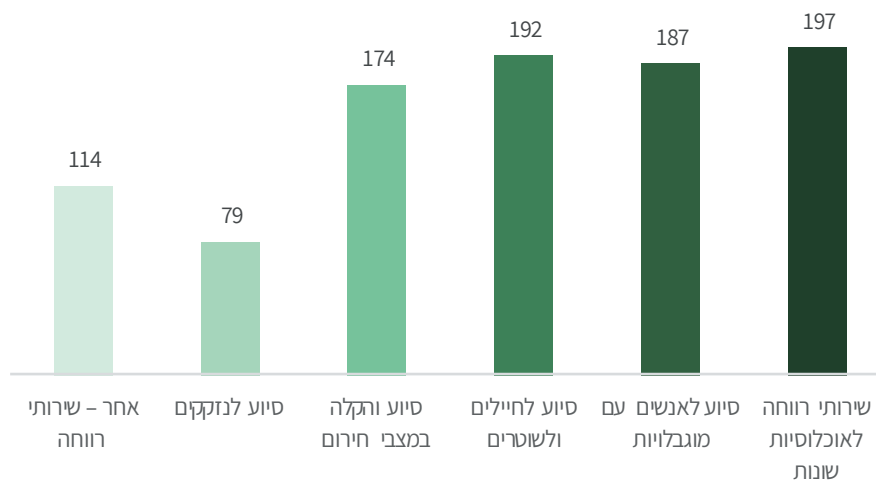
סך תרומות 3.5 מיליארד ₪

תרשים 4.11 מתייחס לכל העמותות ברביעון כמקשה אחת ומאפשר ניתוח מצרפי של שיעור התרומות מתוך ההכנסות בכל רביעון. למשל, סך התרומות שהתקבלו בשתי העמותות באלפיון העליון הגיע ל-126 מיליון ₪, והוא מהווה 8% מסך הכנסותיהן. לעומת זאת, סך התרומות שהתקבלו בכל העמותות יחד ברביעון התחתון הגיע ל-13 מיליון ₪, אך הוא מהווה 85% מהכנסותיהן.

השכר הגבוה בעמותה

46% מהעמותות בתחום שירותי רווחה העסיקו עובדים בשכר. השכר הגבוה ביותר הגיע ל-822 אלף ש"ח בשנה למשרה מלאה, ושולם בעמותת "בבית" – שירותי עזרה לקשיש בביתו" המשויכת לתת תחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות⁴. בעוד שבארבעת תתי התחום הראשונים, במחצית מהעמותות השכר הגבוה בעמותה עולה על 174 אלף ש"ח בשנה, במחצית מהעמותות המעניקות סיוע לנזקקים השכר הגבוה בעמותה נמוך מ-79 אלף ש"ח (תרשים 4.12). פער זה עשוי לנבוע בין היתר, מהבדלים בחלקיות משרה, היות שבארבעת תתי התחום הראשונים אחוז משרה ממוצע לעמותה (של חמשת מקבלי שכר גבוה) הוא 70%, לעומת 40% בעמותות סיוע לנזקקים. יחד עם זאת, בקצה העליון של תת תחום סיוע לנזקקים השכר הוא 577 אלף ש"ח בשנה למשרה מלאה, והוא משולם ב"מגן אברהם" ע"ש הנדיב ר' אברהם מצרי ז"ל⁵ – בדומה לשכר בקצה העליון ביתר תתי התחום.

4.12 השכר הגבוה ביותר בעמותה, ערך חציוני באלפי ש"ח

⁴ במסגרת עיבוד הנתונים לשנתון נבחן הסיווג העצמי של 165 העמותות הגדולות. הסיווג של חלק מהן שונה בהתבסס על סיווג למ"ס בהתאם לתקן ICNPO, ובהן "בבית" – שירותי עזרה לקשיש בביתו" ו"קרן לב"י האגודה למען החייל" המוזכרות בפרק זה. לפירוט נוסף ראו במבוא בעמ' 10.

⁵ "מגן אברהם" מעניקה טיפולי שיניים לנזקקים, והשכר משולם לרופאי שיניים. כך שלמעשה, פעילותה מתאימה לתחום בריאות ולא לתחום שירותי רווחה.

אישור לזיכוי בגין תרומה

אישור לזיכוי ממס בגין תרומה, אשר ניתן לעמותה לפי סעיף 46(א) לפקודת מס הכנסה, מאפשר לתורמים לה להגיש בקשה לזיכוי ממס בגין תרומתם. תכלית האישור היא לאפשר לעמותה להגדיל את היקף התרומות שהיא מצליחה לגייס. ל-938 (52%) מהעמותות בתחום שירותי רווחה יש אישור לזיכוי ממס בגין תרומה, וסך התרומות שהן מקבלות מישראל מהווה 86% מן התרומות מישראל שהתקבלו על ידי כל העמותות בתחום. בארבעה תתי התחום הראשונים העמותות בעלות אישור לזיכוי ממס מקבלות למעלה מ-95% מהתרומות מישראל בתת התחום שלהן. זאת לעומת 85% בתת תחום סיוע לנזקקים ו-72% ב"אחר – שירותי רווחה" (תרשים 4.13). חשוב לזכור שהנתונים מצביעים רק על הפוטנציאל למתן תמריץ כלכלי לתורמים, אולם לא ניתן ללמוד מהם על מיצוי אפשרות זו בפועל על ידי התורמים.

4.13 חלקן של עמותות בעלות אישור לזיכוי ממס, ושל התרומות מישראל שהן מקבלות, בכל תת תחום

סיכום

תחום שירותי רווחה הוא תחום ריכוזי, כך ש-94% מהפעילות הכלכלית שלו מרוכזת ברבע מהעמותות. התחום כולל עמותות שונות מאוד בגודלן ובאופי הפעילות שלהן: תתי התחום שירותי רווחה לאוכלוסיות שונות וסיוע לאנשים עם מוגבלויות כוללים יחד כ-300 עמותות שרובן גדולות למדי, הן עתירות עבודה ונסמכות במידה רבה על הכנסות מהמדינה, וכן על מכירות לגורמים פרטיים; לעומת זאת, תת תחום סיוע לנזקקים כולל יותר מ-800 עמותות קטנות, והוא תת תחום עתיר מתנדבים, נסמך בעיקר על תרומות מישראל ומחו"ל וכמעט שאין בו הכנסות מהמדינה. בעוד שסך ההכנסות מהמדינה לעמותות בתחום שירותי רווחה מגיע ל-3.5 מיליארד ש"ח, הן מרוכזות אצל 35% מן העמותות בלבד, ובעיקר אצל מעט עמותות גדולות.

חלק ג'

מבט משווה

חלק זה מתמקד בדרך כלל ב"עמותה הממוצעת". עיקרו מוקדש להשוואת היבטים שונים של פעילות העמותה הממוצעת: השוואה בין תחומי הפעילות השונים והשוואה בין שלוש קבוצות גודל.

מתנדבים

בעמותות בריאות פעילים 162 מתנדבים בעמותה בממוצע; 131 מתנדבים בממוצע פעילים בעמותת פילנתרופיה והתנדבות ו-110 מתנדבים בממוצע פעילים בעמותת שירותי רווחה. בעמותת דת פעילים בממוצע שבעה מתנדבים בעמותה. הממוצע בתחום בריאות גבוה בשל מספר מתנדבים גדול מאוד בכמה עמותות ("עזר מציון" ו"יד שרה"), יחד עם מספר עמותות קטן יחסית בתחום. בתחום פילנתרופיה והתנדבות פועלות עמותות אשר מפעילות אלפים רבים של מתנדבים (בעיקר במסגרת שירות לאומי), והיות שמספר העמותות בתחום לא גדול יחסית, הרי שהממוצע גבוה.

יחד עם זאת, הנתון החציוני הגבוה ביותר הוא בתחום סביבה. כך שבמחצית מעמותות סביבה פעילים 12 מתנדבים או יותר. אחריו, בתחומים סנגור ובריאות – במחצית מהעמותות פעילים שבעה מתנדבים או יותר. ואילו במחצית מעמותות שיכון ופיתוח וחינוך ומחקר אין מתנדבים כלל (תרשים 3).

3. מספר מתנדבים ממוצע וחציוני בעמותה, לפי תחום פעילות

